

מאוצרות הפרשה

מרכבה "וביום כיפור ב"פרשת עריות". היה צריך להיות ההפך. יום כיפור שאנו צמים ומתפללים כל היום. ונדמים אנו כמלאכים. היינו צריכים לקרוא "מעשה מרכבה" ובשבועות שאנו אוכלים מאכלי גבינה, ושונים יין, ומתענגים בסעודות. ויש חשש אולי להוללות. שם המקום לקרוא בפרשת עריות. ומתוך אמנם ביום כיפור אנו נדמים כמלאכים. וכל היום אנו מתפללים ונמצאים בבית הכנסת. אבל איננו לומדים בכלל. וכלשונו המליצית "אפילו דף היומי לא לומדים" כשיש יום בלי תורה, שם אנו חוששים לדבר הגרוע ביותר. ולכן אנו קוראים פרשת עריות.

עיניך בשדה אשר יקצרון והלכת אחריהם הלא צייתי את הנערים לבלתי נגעך (ב-ט) יש להבין מה כוונתו באלו הדברים ומה הקשר ביניהם, מתוך רבי חיים קניבסקי שרצה ללמד אותה ההלכה שאם נפלו שלשה שיבולים בזה אחר זה ולא בבת אחת, אז הוי 'לקט' ורות בצניעותה חתה שהקוצרים ילכו מהשדה, ואח"כ תכנס לאסוף הלקט, כי פחדה שהם יציקו לה, וא"כ לא יכלה לראות אם השלושה נפלו ביחד, ולא הוי לקט, או אם נפלו בזה אחר זה ואז יכולה לקחת, לכן אמר לה שמוטב שענייה יסתכלו בקוצרים אם נופל בבת אחת, ולא תפחד מהם כי הוא ציוה אותם שלא יגעו בה. (נלקט מתוך העלון מדשן ביתך)

פרשת נשא

את שתי העגלות נתן לבני גרשון. ואת ארבע העגלות נתן לבני מררי (ז, ז-ח) הטעם שאצל בני גרשון כתוב עגלות מלא ואילו אצל מררי כתוב עגלות חסר ו שזה נראה כעגלה אחת, ו"ל אומר רבי חיים קניבסקי שליט"א, משום דבני מררי נשאו את הקרשים שהיו גדולים מאוד ובתוס' בשבת צ"ט. כתב שבכדי שלא יפלו הקרשים חיברו את העגלות ביחד ולכך מיקרי עגלת כי זה נהיה כעגלה אחת. משא"כ בני גרשון נשאו את היריעות ולא הוצרכו לחבר את העגלות ולכך היו שם באמת כמה עגלות ולכך כתב עגלות מלא.

זאת חנוכת המזבח וגו' קערות כסף שתיים עשרה וגו' כפות זהב מלאות קטורת (ז, ד-ו)

הנה כל אחד מהנשיאים, הביא קערות כסף וכן מזרק כסף שניהם מלאים סולת, וכן כף אחת מלאה קטורת. ולפי"ז יש להבין מה הטעם כאשר התורה מסכמת את קרבנות הנשיאים בקערות ובמזרקים, היא מזכירה רק את מספרם שהיו שתיים עשרה, והיא לא מציינת שהיו מלאים סולת כמו בכפות שמוזכר שהיו מלאים קטורת? וי"ל, אומר רבי אלעזר משה הורביץ, דהנה בפתיחה למניין הכללי של קרבנות הנשיאים (ז, פד) התורה אומרת לנו זאת חנוכת המזבח ביום המשח אותו מאת נשיאי ישראל. היינו שכל הנשיאים הביאו ביום חנוכת המזבח את כל קרבנותיהם ונדבותיהם וכלהלן הפרוט, אלא שאח"כ כל נשיא הקריב ביומו. וא"כ אם היו מביאים ביום הראשון גם סולת בתוך הקערות והמזרקים שהקדישו, הרי שהם היו נפסלים בלינה עד ליום הקרבתו, כדן כל מנחה שהתקדשה בכלי שרת שנפסלת בלינה, ולכן הם לא הביאו באותו היום את הסולת למנחה, שהרי הם לא ידעו מי יקריב ראשון, והסולת כל אחד מהנשיאים הביא ביומו, כדי שלא יפסל בלינה. משא"כ בקטורת שאינה נפסלת בלינה (שבתות יט) את זה יכלו להביא עימם כבר ביום הראשון ביום חנוכת המזבח שע"ז הולך הפסוקים.

חג שבועות ללא מצוות מעשיות

לכאורה חג השבועות הוא היום המרומם ביותר שהיה לעם היהודי מעודו, יום קבלת התורה! היכן הם סממניו של היום הזה, שהיו מאפשרים לנו להביע את רגשי השמחה וההתמסרות לתורה? כיצד אפשר להבין שדוקא יום זה עובר עלינו ללא כל סמל או חגיגות מיוחדת? שאלה זו מובאת בספרו של רבי שמשון רפאל הירש, המשיב עליה בחוכמה ובחן. היא הנותנת. דוקא משום שחג השבועות הוא חגה של תורה, אין הוא מסומן בסממנים כלשהם. וזאת משום שתורתנו הקדושה אינה נצרכת לסמלים, וגם לא לכלים מיוחדים, כדי ללמוד אותה, צריך לקחת את הגמרא ליד, ותו לא!

כל דבר בעולם אומר רבי שמשון רפאל הירש, זקוק לכלים. הסנדלר זקוק לכליו, הרופא זקוק למכשיריו, היהלומן והחרושתן, אנשי הבנקים וגם עובדי הביוב, אם לא יהיו בידם כלים נאותים לעבודתם, הם יושבתו ממלאכה. גם הפקיד הפשוט ביותר, אם לא יתנו לו עט ונייר, לא יוכלו לבצע את משימתו.

ברם, התורה אינה זקוקה לכלים. אם אתה מוכן ללמוד אותה, אם אתה מוכן להתמסר אליה, שב ותלמד. ללא כלים. גם הסטנדר והגמרא הם, כמובן, רק כלים חיצוניים ללימוד יותר נאות. אבל גם בלעדיהם אפשר לשקוד על התורה, בכל שעה משעות היממה. ולכן גם כתר תורה ניתן לכל אחד! כל אחד ממש! לא כל אחד מתאים להיות רופא או סנדלר, אבל כל אחד מתאים ויכול ללמוד תורה. כי היא אינה זקוקה לכלים. וזה החיזוק הגדול ביותר לחג השבועות.

נעשה ונשמע

מסופר על רבי יעקב קמינצקי זצ"ל, שפעם אחת במסיבה שנערכה לכבוד נכדו שחגג בר מצוה יחד עם בני כיתתו בתלמוד תורה, שאל את התלמידים, "אינני מבין כיצד זה שהקב"ה שואל את בני ישראל האם מוכנים הם לקבל את התורה, וכולם עונים ואומרים כאחד "נעשה ונשמע", וכי מנין ידע כל אחד מהם שגם שאר בני ישראל חוץ ממנו מעוניינים בתורה וחפצים לקבלה, הרי הם לא שאלו ולא התייעצו זה עם זה לפני כן? וראוי היה שיאמר כל אחד מהם "אעשה ואשמע" בלשון יחיד, ולא "נעשה ונשמע" בלשון רבים?". הרב קמינצקי המתין לתשובה מספקת, ומשאל נענה, הוציא לפתע סוכריה מכיסו, ושאל את התלמידים "האם אתם רוצים את הסוכריה?", וכולם יחד ענו ואמרו "כן, אנחנו רוצים". הרב שציפה לתשובה זו, שאל את התלמידים "מדוע כל אחד מכם אומר "אנחנו רוצים" ומדבר בשמו ובשם חבריו, וכי שאלתם זה את זה והתייעצתם על כך לפני כן?". "אלא מה" המשיך הרב קמינצקי ואמר, "על סוכריה לא צריך לשאול ולהתייעץ, כולם רוצים סוכריה. זה מתוק, זה טוב, וזה טעים, ואין מי שלא רוצה סוכריה, בודאי לא ילד... ובדיוק כך הם הדברים לגבי קבלת התורה. התורה לא מתוקה פחות מסוכריה ולא פחות מהשוקולד השוויצרי המתוק ביותר... ולכן לכל אחד ואחד מבני ישראל לא היה ספק שלא רק הוא אלא כולם ללא יוצא מן הכלל חושקים ומשתוקקים לקבל את התורה...".

הפטרה שבועות ויום כיפור

שואל האדמו"ר מקלויזנבורג: מדוע בשבועות קוראים ב"מעשה

אהבת תורה מובילה לידיעת התורה

ביום השני הקרוב נתגאל בן צוער נשיא יששכר ע"ש התורה, לפי שהם אהבו את התורה יותר מכל השבטים, שנאמר: ומבני יששכר יודעי בינה לעתים".

ובמדרש (במדבר י"ג ט"ו): "בא נשיא יששכר והקריב ע"ש התורה, לפי שהם אהבו את התורה יותר מכל השבטים, שנאמר: ומבני יששכר יודעי בינה לעתים". לכאורה עלינו להבין: הלא הפסוק שמביא המדרש, עוסק בידיעתם של בני שבט יששכר בתורה! כיצד אפוא מוכיחים מכך חז"ל הקדושים את אהבתם כלפי התורה יותר מכל שאר השבטים? תשובה לכך, נמצא בעקבות המעשה הבא:

היה זה בהזדמנות, כאשר שהה הרב חייט - ראש ישיבת 'חפץ חיים' - עם הגאון רבי משה פיינשטיין בשבת, במסגרת הוועידה השנתית של ארגון 'תורה ומסורה' שבארצות הברית. ביום השבת, לפנות בוקר - השכים הרב חייט משנתו ויורד במדרגות המלון בו נערכה הוועידה, כאשר פניו מועדות אל עבר חדר התה. אולם לפתע, הגיע לאזניו קול מתוק של לימוד, במנגינה עריבה ובהתלהבות יוצאת דופן. הרב חייט צעד בעקבות הקול, ועד מהרה מצא את עצמו מול דלת חדרו של רבי משה, ממנו בקע הקול הערב. עד מהרה גם התברר לו מה לומד הגאון בשעה זו: שנים מקרא ואחד תרגום... מעולם לא שמע הרב חייט אדם הקורא 'שנים מקרא ואחד תרגום' במתיקות כה רבה, כאילו זה עתה התחדש לו תירוץ מופלא ברמב"ם מוקשה... ניכר היה בקולו של רבי משה, שהוא מתרפק באהבה על פרשת השבוע, כאילו הוא לומד אותה לראשונה בחייו...

או אז הבין הרב חייט, כיצד זכה רבי משה לדעת ולזכור את התורה כולה ממש, זכרון שהוא בגדר 'למעלה מן הטבע'... מאחר ודברי התורה היו כה חביבים עליו, כה אהובים עליו - הרי שהוא לא היה מסוגל לשכוח אותם!

ואכן, כאשר נשאל רבי משה עצמו בערוב ימיו על ידי אחד מנכדיו, כיצד זכה לזכרון כה מופלא - נענה והסביר: "אילו היה אדם רואה מחזה בלתי שגרתי בעליל, כמו למשל: ציפור הנושאת בכנפיה בנין שלם - הוא בודאי היה מתפעל מכך באופן יוצא דופן, והמחזה לא היה נשכח ממנו למשך כל חייו. גם עשרות שנים לאחר מעשה - הוא עדיין היה יכול לתאר אותו לפרטי פרטיו! ובכן, כך גם ביחס ללימוד התורה: כאשר לומדים את התורה מתוך התפעלות מכל מילה ומילה - ברור שהיא נשמרת היטב בזכרון, למשך שנים, לפרטי פרטיה!

הרי לנו, כי הסגולה הטובה ביותר לידיעת התורה - הינה אהבת התורה! מי שאוהב את התורה - בודאי לא ישכח אותה, ולעומת זאת, מי שאינו אוהב אותה - יתקשה לזכרה!

ומכאן, תשובה לשאלתנו: שכן אם מוצאים אנו כי בני שבט יששכר היו החכמים ויודעי התורה יותר מכל שאר השבטים, הרי שבכך יש כדי להעיד כי הם היו חדורים גם באהבת תורה יותר מבני כל שאר השבטים! (מתוך הספר "ללמדך" במדבר שעתידי לצאת א"ה)

פינת ההלכה

הפתעה בשלום זכר האם צריך לברך שוב?

שאלה: מעשה שהיה כליל שבת בשלום זכר, הציבור בירך את כל הברכות, ופתאום הגיע בהפתעה מגש מלא פירות, שאחד מהשכנים הביא בהפתעה, השאלה שהתעוררה, האם צריך לברך שוב פעם, מכיון שכל המברך ע"ד בעה"ב מברך, והבעה"ב לא ידע מכך, או דילמא שמברכים על דעת כל מה שיביאו, לא נ"מ מי יביא. וזה נוגע גם מאוד בקידושים שעושים בשבת, בבר מצוות, אופרוף וכדו', וקורה הרבה פעמים שבאמצע הקידוש מכניסים פתאום עוד עוגות שהביאה שכנה וכדו', האם יצטרכו לברך שוב, מכיון שבשעת הברכה בעל השמחה לא ידע על העוגה הזו רק אח"כ היא הגיעה? תשובת הגר"צ רוטשטיין שליט"א, מרבני בית הוראה הכללי ירושלים: שאלה זו נוגעת לא רק בקידושים אלא כמעט בכל יום, כשאדם בירך על מאכל אחד בלי לחשוב אם רוצה לאכול עוד, ובהמשך רוצה לאכול עוד מאכל שברכתו מאכל הראשון אלא שלא היה לפניו בשעת ברכתו (שאם היה לפניו בשעת ברכתו אומרים שהברכה חל על כל מה שלפניו על השלחן, וכן אם היה דעתו בשעת הברכה לפטור כל מה שיבא בהמשך גם כן ברכתו חל על כל מה שיבא בהמשך (מ"ב ר"א)). האם יכול לסמוך על הברכה שבירך מתחילה או שצריך לברך על המאכל השני כיון שהובא לפניו רק לאחר ברכתו. והנה בשאלה זו יש ג' אופנים.

1) בירך על מאכל אחד בסתמא ולא חשב כלל אם לאכול יותר, ולאחר שגמר מלאכול אותו מאכל שבירך עליו, החליט לאכול עוד **מאותו המין ממש**, כגון שבירך על תפוח אחד ועכשיו רוצה לאכול עוד תפוח, או שבירך על בוטנים ועכשיו רוצה לאכול עוד בוטנים שהגיעו במגש פיצוחים לאחר שכבר בירך. אפילו אם לא עלה בדעתו לאכול המאכל השני עד אחר שגמר המאכל הראשון, יכול לאכול המאכל השני בלי ברכה מחדש, ובלבד שלא הסיח דעתו לגמרי מלאכול. (ש"ע ר"ו ה, ומ"ב כ)

2) בירך על מאכל אחד ועכשיו רוצה לאכול **מאותו סוג מאכל אבל לא מאותו מין ממש**, כגון שמתחילה בירך על תפוח ועכשיו רוצה לאכול פרי אחר כמו אגס, או שבירך על מציצה ועכשיו רוצה לאכול טופי, או שבירך על אגוזי לוז ועכשיו רוצה לאכול אגוזי מלך. אם עלה על דעתו לאכול המין השני או שהובא המין השני לפניו כשהיה עדיין באמצע אכילה הראשונה, אינו מברך על המין השני. אבל אם גמר לאכול המין הראשון ורק אז עלה בדעתו לאכול המין השני, צריך לברך מחדש על המין השני. (מ"ב ר"ו כב וכה"ח ר"ו לז דלא כמחבר ר"ו ה)

3) בירך על מאכל אחד, ועכשיו רוצה לאכול **מאכל מסוג אחר לגמרי**, כגון שמתחילה אכל שוקולד ועכשיו רוצה לאכול גבינה, או ששתה שכר ועכשיו רוצה לאכול דגים. אם עלה על דעתו לאכול המין השני או שהובא המין השני לפניו בשעת הברכה אז אינו מברך עליו, אבל אם עלה בדעתו לאכול או שהובא לפניו רק אחר הברכה (אפילו בשעה שעדיין אוכל המאכל הראשון שבירך עליו), צריך לברך שנית. (מ"ב ר"ו כא) כל זה כשלא קבע עצמו לאכילת פירות אלא סתם נשנש מעט, אבל אם ישב וקבע עצמו לאכילת פירות, י"א (מ"ב ר"ו סס"ק כב) שהברכה פוטר גם מאכל ממין אחר (אבל לא מסוג אחר לגמרי).

אלו הכללים, עכשיו נתייחס למקרה שקרה לך. בשלום זכר אם יושבים ואוכלים כל מיני פירות ופיצוחים אפשר להחשיב את זה כ'קבע עצמו לאכילת פירות' ולכן אם בירך בורא פרי העץ על פיצוחים או פירות, ואחרי זה מגיע מגש של פירות או פיצוחים אפילו כאלו שלא אכל אותם, אין לברך שנית. בקידוש ואופרוף נראה אם רק נשאר כמה דקות אין זה קבע עצמו לאכילת פירות אלא נשנוש, ולכן אם בירך בורא מיני מזונות על עוגות ואז מגישים מגש של עוגות שהביאה שכנה פלוגנית, אם העוגה כזה שכבר אכל אין לברך שנית, ואם העוגה ממין אחר, אם כבר גמר מלאכול את העוגה שבירך עליו ראשונה, צריך לברך שנית, ואם עדיין לא גמר את חתיכת העוגה שבירך עליו, אין לברך שנית.

מיותר לציין שיעצו הפוסקים (ב"י י"ד יט, רמ"א א"ח ר"ו ה) שלכתחילה יש לזיזה בשעת ברכה לכוון לפטור כל מה שיביאו לפניו מאותו ברכה, ואז לא יהיו לו שום שאלות, וטוב מאד להטמיע ההרגל שלפני שמברכים מכוונים שהברכה יחול על כמה שיביאו.

חידה שבועית

אינה שיר שריט יו"מיט מרציפות השפוצ כל יום מנ'ינה אחרת?

תשובה לחידה פר"ש: נשא - פקודי - שמות. תשובה לחידה השבועית: יונה.

מזל טוב

מרבנו העיר: משפחת הרב אהרן לבל לנשואי הבן משפחת גרמה להולדת התאומים **גני הדר:** משפחת גלס לאירוסי הבן משפחת בלויגורנד לאירוסי הבן משפחת מרדוך לאירוסי הבן משפחת גרוסמן - שלוינגר (מיכאל ויערי) להולדת הבת הנכדה משפחת מילר - שטראוס להולדת הבת הנכדה משפחת שימבורסקי-יעקובסון-פלדמן להולדת הבת הנכדה הגינה משפחת פכטר - הרב יוסף לבל (מיכאל ויערי) לנשואי הבן הנכד משפחת ורנר - גוז לנשואי הבת הנכדה משפחת זומר להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת פליישמן לנשואי הבת

פטרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

פתח תקוה. קצב של עיר, לב של מושבה

כנגב
רמי גרינברג, ראש העיר

היחידה לחינוך חרדי
ותרבות מורשת ישראל